

Fig. 27. — Retaule d'Enviny

(Fot. Cuyàs)

Enviny es un poblet de les vores del Noguera Pallaresa, partit judicial de Sort, Bisbat d'Urgell. Les mides del retaul son 5'40 m. d'alt per 3'30 d'ample.

Les llegendes diuen:

«Aquest altar ha estat fet per los honorables Mossen Johan Sanz Rector, Mossen Pere Eytes, beneficiat y companys Pere Sala y los Prohoms de la de Enviny.

Lo qual es estat obrat per mans del Mestre Pere Espalarguera pintor de la vila de MOLINS en l'any M.CCCCLXXXX».

Les pintures del Govern Civil de Barcelona

Al esser nomenat Governador de Barcelona el Sr. D. Bonaventura Muñoz, que tan justa fama d'home de bon gust y amich de les coses d'art va guanyarse durant la seva estada al Palau de Justicia com President de l'Audiencia, va volguer dur a terme la restauració de les sales principals de l'edifici destinat al Govern Civil, fent refrescar y posant en condicions de poder ser admirades, les pintures den Pere Pau Montanya que les decoraven (Fig. 28).

D'un article publicat pel malaguanyat crítich Sr. Casellas, extractém els següents paragrafs que hi fan referencia:

Y perquè no hi faltés res en tota aquesta barreja de despulles, s'ha descobert una rajola catalana feta ab trepa, de dibuix molt descuidat, que manifesta d'una manera evident la total decadencia del art, per lo que creiem poderla datar d'ultims del sigle XVIe. No obstant y això, algun interés té aquesta peça feta a Catalunya, porque sembla formava part del paviment de la anomenada Sala Daurada, de la que s'han descobert, entre 'ls documents que foren del Palau de la Generalitat, els relatius a la construcció de la esmentada Sala, y entre ell el contracte del mestre rajoler que s'encarregà de executarla (V. l'article Puig - Miret en aquest ANUARI, Fig. 57).

Dels exemplars del renaixement ab varis colors, se n'hi han trobat alguns, no gaires, porque 's coneix que quan se va terraplenar el Pati dels Taronjers, aquests paviments, o més aviat revestiments de parets, encare estaven en bon us, y no eren materia per esser substituïda y anar com a desferra. — J. FONT Y GUMÀ.

Retaule d'Enviny

Es interessant reproduir aquí aqueixa curiosa pintura catalana cuatrecentista (Fig. 27) que porta en dos inscripcions la data y el mestre que va pintarla y els donants que dotaren ab ella l'iglesia del poblet que avuy l'ha malvenguda. Devem la fotografia a l'esculptor y daurador de Barcelona senyor Cuyàs, qui ha volgut constés en el nostre ANUARI en recort d'aqueixa obra emigrada de Catalunya.

«Les etapes per que ha passat l'edifici no cal tan sols esmentarles. Tothom sab que el comte de Roncali, ministre d'Hisenda de Carles IV, va fer començar la construcció l'any 1790 y la va acabar el 1792; ell mateix ne va traçar els plànols y la va dirigir personalment; l'aria del bastiment té a la vora de 2,000 metres y que va costar més d'un milió. Restituir a Espanya, després de la seva expedició a l'Alger, el ministre de Carles IV va empendre, ab més entusiasta amor que fortuna artística, la realiació de la seva obra, no sols consagrada al comerç de la ciutat, sinó a la glorificació de la dinastia, o, per lo menys, a dos dels monarques de la centuria divuitena: al sobirà difunt y al que aleshores començava a empunyar les regnes del govern.

Per això, si l'inscripció del mig del frontis, posada sota la figura de la «Fama», diu ben clar: «Reynando el Señor D. Carlos cuarto, año de 1790»; les pintures de la sala principal, que ara s'netejen, representen les gestes de Carles III favorables a la expansió comercial hispànica.

Al palau de Barcelona (primer Duana tot ell y compartit molt més tart entre Duana y Govern civil), la pintura parla de les negociacions, els tractats, les paus o les sumissions de la Porta Otomana, d'Alger, de Trípoli, de Tunís y de les colonies d'Amèrica y d'Oceania. La sala en pès es un himne tòrich a la diplomacia del monarca, el senyor Carles tercer.

Uns cops s'hi veu la seva figura asseguda en un silló, quan reb homenatge d'embaixadors vestits de llarga hopalanda y ab turbàn al cap o bé plomalls a manera de birret. Altres cops compareix darrera de una taula posant la rúbrica a documents oficials, que potser fan alusió a l'abolició dels Reglaments que posaven entrebanchs al comerç de les Indies Americanes o a la creació de la Companyia Reyal de Filipines, o a la reforma de les Duanes. Al sostre se'l troba apoteòsica-ment representat sobre glorioses nuvolades, entremig de la Pau y la Justícia y altres figures alegòriques que enfonzen l'esperit de la Discòrdia y la Guerra en els abims infernals.

Daurades motllures, graciosament treballades, resseguen els empits y els escociats que exornen tota la sala. Als murs les pintures son policromes, però en l'escòcia, aquestes alternen ab les fetes en grisalla. Era aquesta alternança una moda, tant en arrimaders com en escociats, a la que el pintor no podia per menys de sentir afecte. Perque en Pere Pau Montaña, que sempre s'havia distingit més per la correcció de linia que per la brillantesa de les coloracions, s'hi complavia en aquesta manera monòcroma de pintura que certs francesos ne diuen «camaieu». Lo mateix quan omple de figures ornamentals, avuy perdudes, l'exterior de casa l'Alabau, de davant de la Virreina, que quan pinta «L'Apolus y les hores» al interior de cànn Gassó, tot ho interpreta en tintes grises fins en un gabinet interior, on representa les Benaventurances.

Aixís es com se presenta a la nostra vista y al nostre esperit la pintura d'aquesta bandada de Duana, o millor dit, de Govern civil, desde ls departaments menys nobles fins a la sala d'estat en la que veyem com una representació pictòrica del despertar econòmic de la Espanya, en el qual el nom de Carles III apareix associat als noms d'Aranda, de Floridablanca, de Campomanes, de Jovellanos, Olavide, Cabarrús.»

En la sala de les habitacions particulars del Governador dedicada a menjador, arrencant els papers que cobrien les parets, aparegueren altres pintures, atribuïdes també an Pere Pau Montaña, que representen escenes del Quixot. Ne reproduïm una (Fig. 29) que representa l'aventura del Clavileny.

Adquisicions del Museu de Barcelona en 1909 y 1910

Entre ls objectes que per adquisició o dipòsit han entrat en el Museu durant aquests anys, mereixen esser mencionats en la secció de teixits y brodat, un fragment venecià del XVe sigle,

Fig. 28 (Fot. Mas)

Pintura de la sala de la Premsa del Govern Civil